

Наше Слowo

УКРАЇНСЬКИЙ
ТИЖНЕВИК
TYGODNIK
UKRAIŃSKI
UKRAINIAN
WEEKLY

Рік LXXIX № 33 (3496) Варшава, 18 серпня 2024 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254

Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото з архіву Пласт-Польща

Насичене літо пластунів. с. 8

«Глембоцьк на українській ноті». с. 10

«На Володимира» у Загороді. с. 12

ISSN 027-8254

Григорій СПОДАРИК

Україна та українці – токсична тема для польських політиків

На початку липня опубліковано звіт «Тема війни в Україні та мігрантів і біженців з України в польському політичному дискурсі». З документом можна ознайомитися на сайті Фонду ім. Казімежа Пуласького. Його авторка, українська журналістка Олена Бабакова, на зустрічі в Українському домі у Варшаві розповіла про основні тези свого дослідження.

Звіт присвячено питанню України та українців під час виборчої кампанії до Сейму та Сенату й перших двох місяців після формування нового уряду, тобто охоплює період з квітня 2023 року до середини лютого 2024 року. Авторка проаналізувала програми політичних партій, виступи політиків у ЗМІ, результати опитувань громадської думки та провела інтерв'ю з експертами.

Демобілізація польської підтримки

У звіті зазначено, що тема російської агресії проти України та ситуація українських мігрантів і біженців присутня в польському публічному просторі набагато частіше, ніж в інших країнах ЄС. Проте під час виборчої кампанії 2023 року та в перші місяці роботи нового уряду Дональда Туска вона відійшла на задній план. Слово «Україна» рідко фігурувало в передвиборчих гаслах. Водночас жодна партія не запросила до своїх списків мігрантів з України з польським громадянством.

Поворотними моментами кампанії щодо України стали такі події: запровадження ембарго на українське зерно, слова міністра Канцелярії польського президента Марціна Пшидача про «невдячних українців» та розігрування новим урядом карти «російської агентури», що робило менш помітним антиукраїнський наратив у публічному просторі.

Авторка звіту також зазначає, що польський політичний мейнстрим переважно доносив виборцям об'єктивну інформацію про важливість допомоги Україні задля безпеки самої Польщі. Однак, повідомляючи про «зернову кризу», навіть політики-центристи повторювали фейкові новини про «отруєне українське зерно» в надії на те, що отримають голоси фермерів.

Саме теми польського ембарго на українську агропродукцію та фермерські протести на польсько-українському кордоні опинилися в центрі дезінформаційних кампаній. Навіть якщо вони не були створені в росії, то точно були використані московією для «демобілізації» польської підтримки України у війні.

Історія – простіша за економіку

Презентуючи своє дослідження, експертка відзначила, що «історія перейшла в історію», а роками присутня

Олена Бабакова. Фото з фейсбук-сторінки Українського дому

у політичному просторі тема Волинської трагедії поступилася місцем економічним та міграційним питанням. Але вони не простіші за складне минуле. У випадку Волині очікування польської сторони зрозумілі та відносно прості для реалізації. Олена Бабакова вважає, що українська сторона могла б, наприклад, заявити, що не буде встановлювати нових пам'ятників Степану Бандері чи Юрію Шухевичу. На думку дослідниці, складнішою є ситуація з економічними питаннями, про що свідчить зернова криза.

«Реалізація найрадикальніших економічних очікувань Польщі фактично змушує Україну відмовитися від заходів щодо членства в Європейському Союзі», – підсумувала Олена Бабакова. Вона зауважила, що сьогодні в Європі ніхто не знає, як розв'язувати питання, пов'язані з міграцією. Тому ці дві проблеми їй здаються потенційно більш конфліктогенними, ніж тема Волині.

Водночас дослідниця помітила, що тема війни та України під час виборчих кампаній у Польщі не була такою актуальною, як можна було очікувати. Це, за оцінкою експертки, означає, що хоча польський політичний мейнстрим усвідомлює, що українська держава є жертвою війни й потребує гуманітарної та військової допомоги, але звертається до інших тем, як-от зерно з України.

Токсична тема

Під час кампанії дискурс про отруєну українську продукцію злився з боротьбою фермерів проти «Зеленої угоди». Тему експлуатували чи не всі політичні сили, і їхні повідомлення мало чим відрізнялися одне від одного. Цей наратив призвів, можливо, не до радикального, але все ж до зниження підтримки України.

«Той факт, що польський політичний клас – попередній уряд Матеуша Моравецького та новий Дональда

Туска – не зупинив депутатів „Конфедерації”, які „гралися” при вагонах з українським зерном і хоча б на словах підтримали відкриття цих вагонів та висипання зерна, показав, що тема України в якомусь сенсі є токсичною для польського політичного класу», – відзначила Олена Бабакова.

Також вона нагадала про результати перевірки Вищої контрольною палати Польщі (NIK), котрі показали, що лише 2,4% українського зерна могли бути певною мірою забруднені. І, що не менш важливо, як зазначила експертка, цей факт українська сторона не використала для проведення інформаційної кампанії в Польщі, щоб скоригувати інформацію, котра потрапила в публічний простір. У той самий час президент України Володимир Зеленський на міжнародній арені звинувачував поляків у браку розуміння та діях відповідно до інтересів російської сторони.

Виборчі права

У дискусії взяла участь також голова Фонду «Наш вибір» Мирослава Керик. Вона звернула увагу на те, що польські політики, з одного боку, говорили про необхідність підтримки України, а з іншого – про вплив українського зерна. Ці заяви звучали як констатація фактів. Водночас журналісти майже не подавали критичного аналізу та експертної думки. Такі голоси з’явилися в публічному просторі лише через 2-3 місяці, і тільки тоді можна було почути, наприклад, про те, що польський експорт в Україну набагато більший, ніж імпорт.

Мирослава Керик теж розповіла про свою участь у парламентських виборах 2019 року в списках «Громадянської коаліції». «У різних регіонах інші партії також додавали до своїх списків вихідців з України», – зазначила вона, вважаючи це демонстрацією відкритості з боку партії.

Голова «Нашого вибору» також заявила, що до 2023 року приблизно 35 тисяч громадян України отримали польське громадянство. Але це недостатньо компактна і численна група, щоб під час виборів можна було звертатися до них із пропозиціями та боротися за голоси, які гарантували б перемогу. Мирослава Керик нагадала, що мігранти не мають виборчих прав у Польщі, тому політики не мусять дбати про питання, які їх стосуються, або більш виважено реагувати на теми, пов’язані, наприклад, з українським зерном.

«Як частина цього суспільства ми повинні мати такі права», – сказала Мирослава Керик. Вона наголосила, що це радше питання політичної волі, аніж формальних перешкод. Тим паче, що в понад 20 країнах мігранти можуть голосувати на місцевих виборах.

Потрібно змінити ставлення до українців

Учасники дискусії погодилися, що в Польщі потрібна предметна дискусія, яка, з одного боку, визнає зростання розмаїття польського суспільства, а з іншого – посилить усвідомлення загроз, котрі створює російська дезінформаційна діяльність. Про них знають політики, експерти та ЗМІ, але дискусії та аналіз не переходять у судові чи кримінальні справи. Ідеться про невелику кількість вироків, що засуджують поширення російської пропаганди та визначають адміністративну відповідальність за мову ворожнечі.

Олена Бабакова також поділилася своїми думками про те, що у 2027 році бачить більші шанси для українського кандидата на виборах, бо до того часу значно збільшиться кількість українців, які отримають польське громадянство. Виборча арифметика показує, що кандидат у Варшаві та Мазовецькому воєводстві може мати шанси на виборчий успіх. Але для цього потрібна також зміна внутрішнього польського дискурсу щодо України та українців. На сьогодні, як зазначила експертка, серед поляків переважає думка, що українці – наші гості, головна функція яких – дякувати.

Вибагливі біженці та Укрополін

Проблемою є також усілякі теорії змов. У звіті Олена Бабакова зазначає, що фейкові новини, які поширюють анонімні акаунти або деякі представники ультраправих сил у соцмережах, хоча й не створюють підґрунтя для симпатій до росії, проте підігрують антиукраїнські настрої. Наразі найбільшої шкоди завдала розповідь про «отруйну продукцію» та «вибагливих біженців». Однак не варто ігнорувати й більш маргінальні теми. Як показує дослідження, 91% дорослих поляків вірить принаймні в одну теорію змови. Аж 11% вірять у змову щодо створення держави «Укрополін». До того ж, всупереч поширеним стереотипам, до теорій змов більш відкрите не старше покоління, а молодь і люди середнього віку.

«Така відкритість створює ґрунт для успіху російських інформаційно-психологічних операцій», – зазначає Олена Бабакова. У звіті вона також процитувала слова одного з експертів, який стверджує, що поки виборчий цикл не завершиться президентськими виборами, немає підстав очікувати об’єктивних дебатів про українців та Україну.

Страх і опортунізм

Цей прогноз підтвердила ще одна учасниця дискусії в Українському домі, журналістка радіо TOK FM Агнешка Ліхнерович, яка, зокрема, відтворила спосіб мислення польських політиків і соціальний контекст. Річ у тім, що ми живемо у світі без майбутнього – «краще не буде». Тому політичні кампанії базуються на страху, опортунізмі (приспосовництві, безпринципності – прим. ред.) та захисті того, що є. Із суперечливими та емоційними ідеями краще не виступати, оскільки інша сторона може створити набагато ефективніші інструменти для переваги в суперечці, використовуючи негативні емоції. Цей діагноз є відповіддю на питання, чому політики думають, що можуть втрачати на українських темах і не поширюють у публічному просторі позитивні меседжі, як-от внесок мігрантів у ВВП (Produkt Krajowy Brutto) Польщі.

«Політики, які хотіли б це зробити або могли, знають, що негайно вискочить „Конфедерація” і заговорить про витрати на соціальні виплати. На жаль, у таких битвах факти й правда дуже часто програють», – підсумувала Агнешка Ліхнерович.

Як було зазначено під час дискусії, медіа та їхній сучасний таблоїдний спосіб роботи сприяють підвищенню температури у відносинах. Фрази про загрозу, яку становить українське зерно, повторювали чи не всі редакції, але ніхто не потурбувався назвати джерела таких тез чи навести коментарі експертів. ●

120 років Народного дому!

Фонд Український народний дім та Об'єднання українців у Польщі – відділ у Перемишлі – запрошують на захід до 120-річчя перемиського Народного дому.

Святкування триватимуть з 27 по 29 вересня.

27 вересня відбудеться міська гра для дітей та молоді й концерт електронного етногурту «GG-Гуляйгород» із Києва. На наступний день, 28 вересня, заплановано презентацію та екскурсії Народним домом. Також цього дня відбудеться офіційна частина з виступами гурту автентичного співу «Крайка», оперної співачки Юстини Блюй та аукціон. На завершення, 29 вересня, пройде концерт Українського чоловічого хору «Журавлі».

Організатори просять повідомити про присутність за телефоном 888 126 922 або на мейл: przemysl@ukraincy.org.pl.

Показ фільму «В. Сильвестров» у Варшаві

29 серпня в Українському домі у Варшаві (вул. Zamienhofa 1) відбудеться безплатний показ фільму «В. Сильвестров» режисера Сергія Буковського. Документальний фільм присвячений життю видатного українського композитора Валентина Сильвестрова. Твори Сильвестрова звучать, наприклад, у фільмах Франсуа Озона чи Кіри Муратової, вони також є неодмінною частиною репертуарів провідних оркестрів світу. Сильвестрова двічі номінували на «Греммі».

У фільмі автори показують усі етапи творчості музиканта. Фільм складається з трьох частин, кожна з яких присвячена певному періоду творчості композитора. Початок показу – 18:00.

Фестиваль «SkovorodaFest» у Вроцлаві

26 серпня (15:00 – 00:00) у Вроцлаві відбудеться фестиваль «SkovorodaFest» із нагоди святкування 33-ї річниці Дня Незалежності України.

«Вроцлав завжди був місцем зустрічі різних культур, а „SkovorodaFest” 2024 – чудова можливість відзначити це розмаїття та зміцнити міжкультурні зв'язки. У рамках фестивалю ми запрошуємо вас на виступи молодих польських і українських артистів, різноманітні творчі майстерні для дітей та дорослих, гастрономічний ярмарок, містечко громадських організацій та багато інших цікавинок, які дозволять вам пізнати різні культури та їхніх представників, котрі проживають у Вроцлаві», – заохочують до участі організатори – Фонд «Україна».

У програмі заходу є теж артмайстер-класи для найменших та анімаційні ігри, мистецькі майстер-класи для дорослих, сімейна гра на свіжому повітрі.

На території фестивалю буде створено містечко, де свої стенди представлять неурядові організації, що займаються інтеграцією та підтримкою.

Під час фестивалю всі охочі зможуть дізнатися про різноманітні волонтерські ініціативи та активно приєднатися до допомоги Україні, зокрема долучившись до плетіння захисних сіток, створення дронів чи пакування продуктових посилок у межах проєкту «Пакет допомоги UA».

Увечері буде можна послухати концерт гуртів «Із Дніпра», «Вимираючі види» та електронний гурт із Вроцлава «Квіт».

«SkovorodaFest» – це теж унікальна можливість відкрити для себе смаки України, Польщі, Білорусі, Туреччини, Грузії, Сирії, Індії та Колумбії. На кожному стенді подадуть традиційні страви свого регіону. Так гості фестивалю пізнають кулінарне розмаїття згаданих країн.

Фестиваль пройде в Культурному центрі «Czasoprzestrzeń» за адресою: вул. Трамвайова 1-3 / ul. Tramwajowa 1-3.

Концерт «Крайки» в церкві у Посаді

25 серпня (18:00) у святині села Посада-Риботицька, що в Перемиському повіті, відбудеться концерт «Почуйте мій спів» за участі українського гурту «Крайка». Цей захід пройде в рамках проєкту «Скарби Перемиського підгір'я».

Греко-католицький храм святого Онуфрія в Посаді є найстарішою укріпленою церквою в Польщі. Вона зачинена з 2010 року. Подія має на меті відродити історію храму та зробити простір святині доступним. Завдяки заходу організатори хочуть створити можливість поміркувати присутнім про «багатошарове культурне розмаїття регіону».

«Вишиванка на Майдані» у Битові

24 серпня в місті Битів Поморського воєводства відбудеться захід «Вишиванка на Майдані». У рамках відзначення Дня Незалежності України на головній площі міста Ринок виступатимуть ансамбль «Вишиванка» зі Слупська та діти, які ходять до місцевого пункту навчання української мови. Як і в минулі роки, у межах відзначень у греко-католицькій церкві святого Юрія в Битові (вул. Йосифа Сліпого 5) відбудеться молебень за Україну.

Українські мотиви на Міжнародному ярмарку народного мистецтва

З 2 по 18 серпня у Кракові проходив Міжнародний ярмарок народного мистецтва (Międzynarodowe Targi Sztuki Ludowej). Це найбільший захід, що популяризує автентичне народне мистецтво в Кракові. Протягом майже місяця на головній площі міста відвідувачі могли познайомитися з багатством польського та закордонного народного мистецтва, промислів і ремесел. Також на відвідувачів чекали виступи фольклорних колективів із різних країн Європи. Серед виконавців був перемисько-варшавський гурт «ГрайБери», який відтворює та виконує музику з Надсяння.

На завершення Міжнародного ярмарку народного мистецтва в Кракові заплановано подію «День України».

Акції вшанування пам'яті загиблих в Оленівці

27 липня під Генеральним консульством України у Вроцлаві відбулася акція вшанування пам'яті загиблих в Оленівці. Нагадаємо, що у ніч з 28 на 29 липня 2022 року росіяни здійснили теракт на території колишньої Волноваської виправної колонії, під час якого загинули українські військовополонені – захисники «Азовсталі». Життя тоді втратило понад 53 полонені, близько 130 було поранено.

Пам'ять загиблих під час акції у Вроцлаві вшанували українські дипломати, волонтери, рідні військових, представники громадських організацій. Присутні хвилиною мовчання згадали про вбитих в Оленівці українських військовополонених. Про це повідомлено на сайті консульства.

«Хочеться в нашу акцію вкласти все: і співчуття до болю, який переживають близькі, і причетність до гніву та бажання притягнути всіх причетних до відповідальності. Не забути цей страшний злочин, збагнути рівень того жаху, того невимовного болю, який переживали і переживають наші хлопці в полоні. росія організувала масове вбивство українських полонених, щоб звинуватити й дискредитувати українські сили, зокрема, для перешкоджання постачанню ефективної зброї в Україну. Акція також покликана привернути увагу до тих 6,5 тисяч українців, які й надалі перебувають у жахливих, нелюдських умовах російського полону», – сказав у своєму виступі генеральний консул України у Вроцлаві Юрій Токар.

Схожі акції, що нагадують про теракт та загиблих в Оленівці, пройшли теж у Гданську, Варшаві та Кракові.

Фото з фейсбук-сторінки

Генерального консульства України у Вроцлаві

Українець уже втретє стає співголовою Спільної комісії уряду та нацменшин

У липні відбулося друге в цьому році засідання Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин (СКУтНіЕМ). Його очолювали співголови Комісії: з боку уряду – віцеміністр внутрішніх справ та адміністрації Томаш Шиманський, а з боку меншин – доктор Григорій Купріянович. Тут варто додати, що одним із двох співголів Комісії втретє одностайно обрано представника української меншини. Вибір зробили всі представники меншин у Комісії за день до засідання.

Співголови комісії: Григорій Купріянович і Томаш Шиманський

Відповідно до прийнятого формату співголови від меншин обирають терміном на три роки. Але ще ніколи в історії Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин, яка діє з 2005 року, представник певної меншини не ставав співголовою Комісії двічі, а тим більше – тричі поспіль. Це, вочевидь, свідчить про велику довіру та визнання Григорія Купріяновича серед інших меншинних громад.

Що стосується засідання, то було порушено питання, пов'язані з освітою меншин, особливо щодо створення команди СКУтНіЕМ з освіти. Також представники уряду та меншин обговорили обсяг коштів на виконання завдань у 2025 році та принципи їхнього розподілу. Ішлося теж про можливості збільшення фінансування у поточному 2024 році. Слід зазначити, що 11 липня на урядовому сайті були оприлюднені результати додаткового конкурсу на поточний рік (на сайті gov.pl у пошуковій системі слід ввести «Mniejszości Narodowe i Etniczne»).

Під час засідання обговорили й програму «Tarcza Wschód», пов'язану зі створенням комплексної оборонної інфраструктури на східному фланзі НАТО, та її значення для національних і етнічних меншин. Крім того, згадали про ситуацію Товариства словаків у Польщі.

У засіданні взяв участь теж радник маршалка Сейму в справах національних та етнічних меншин Ришард Галля.

Фото з фейсбук-сторінки МВСІА

Ускладнення руху на пункті пропуску «Ягодин – Дорогуськ»

Польська прикордонна служба повідомила про ускладнення руху через пункт пропуску «Ягодин – Дорогуськ». Це пов'язано з початком ремонтних робіт на польській частині прикордонного пункту пропуску. Розпочалися вони 2 серпня та триватимуть до 14 листопада. Тому польська прикордонна служба закликає у цей час обирати інший пункт для перетину кордону Польщі з Україною.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

Найкраща оборона – атака: Україна перенесла війну на територію рф

Напад України на територію росії у Курській області здивував усіх. З осені минулого року Україна перебуває у глибокій обороні, зокрема веде запеклі бої у Донецькій області з переважаючими силами росії. Здавалося б, логічно, щоб Україна використовувала свої резерви для посилення найскладніших ділянок фронту на Донбасі. І все ж командування ЗСУ вирішило піти на більш ризиковані дії у вигляді нової наступальної операції на території противника.

Вранці 6 серпня у російських соцмережах почали з'являтися панічні повідомлення про вступ українських військ на територію росії в Курській області. Жодної інформації з української сторони не було. Здавалося, це черговий короткочасний рейд, як вже було минулого й на початку цього року.

Однак інформація, отримана переважно від російських пропагандистських блогерів і військових кореспондентів, вказувала на те, що йдеться про операцію значно більшого масштабу.

Успіх перших 48 годин

російська влада спочатку намагалася применшити значення бойових дій у Курській області. У російському Міноборони спершу заявили, що близько 300 українських «бойовиків» атакували російський кордон. Напад цієї «диверсійно-розвідувальної групи» начебто мали відбити, і українці відійшли на територію України.

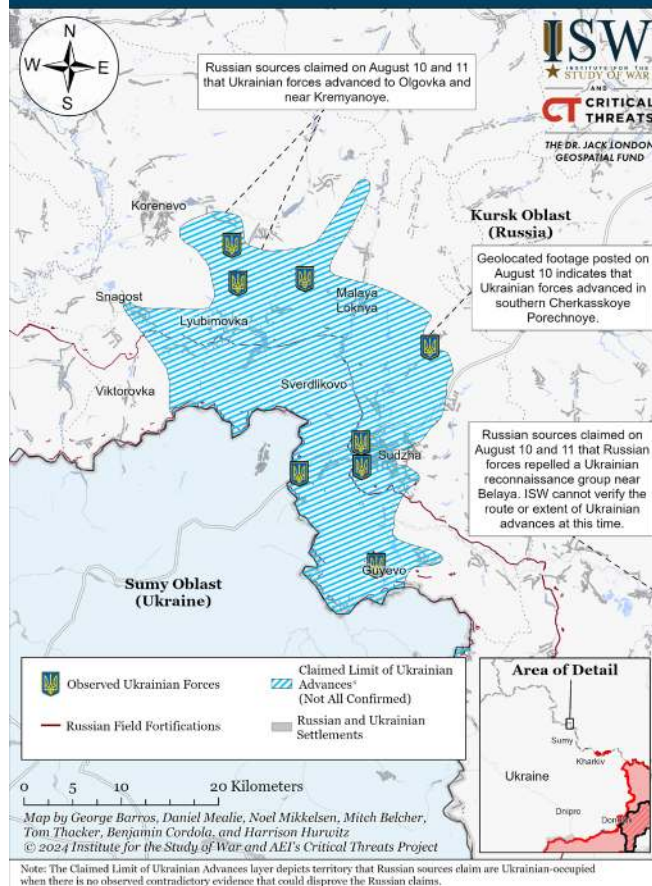
6 серпня жителі невеликого, але важливого міста Суджа (9 км від кордону з Україною), розташованого у прикордонному регіоні, повідомили про обстріли та евакуацію представників влади. Наступного дня, після більш ніж добового мовчання владимір путін скликав позачергове засідання Ради безпеки росії, під час якого заявив, що «київський режим» вчинив «масштабну провокацію». На відео із зустрічі путін виглядав не надто добре. Начальник Генштабу ЗС рф Валерій Герасимов заявив, що територію росії атакували 1000 осіб. Він же пообіцяв швидко відновити контроль над територією росії в Курській області.

Водночас російські коментатори зазначали, що українських сил стає більше, адже боями охоплено більше районів. Коли кремль думав, що робити, українці рухались вперед, і 7 серпня українські війська були вже за 10-15 км від українського кордону у Курській області й контролювали близько 10 населених пунктів.

7 серпня російські джерела повідомили, що українські війська зайняли вимірювальну станцію «Газпрому» під назвою «Суджа». Це єдина «точка» на кордоні з Україною, через яку газ досі експортується до кількох країн Європи.

9 серпня з'явилася інформація, підтверджена фотографіями та відео, що українські військові контролюють Суджу.

Ukrainian Incursion into Kursk Oblast as of August 11, 2024, 3:00 PM ET

Того ж дня влада міста Курчатова, де розташована російська Курська АЕС, заявила, що бої ведуться вже за кілька кілометрів від міста. Стало теж відомо, що росіяни прискореними темпами намагаються зміцнити оборонні позиції навколо електростанції. З самого початку українського наступу деякі аналітики зауважували, що однією з цілей операції може бути Курська атомна електростанція. Від початку агресії у 2022 році російська армія окупувала найбільшу українську АЕС – Запорізьку. Однак, чи є Курчатова серед реальних цілей української армії, насправді невідомо.

Українці скористались елементом несподіванки і досвідом 2022 року

Українські військові, які воюють на Донбасі, зазначають, що в районі Курської області, на відміну від Сходу України, немає постійної лінії фронту, що дає можливість маневрувати. І, судячи з отриманої інформації, цим справді намагаються скористатися українці, які вже мають досвід подібних швидких маневрів під час контрнаступу в Харківській області у вересні 2022 року. Щоправда, у так званому Слобожанському контрнаступі брало участь більше підрозділів. Вони швидко розгромили великі сили росіян і відвоювали значну територію.

Однак зараз діяльність ведеться на ворожій території. Час, звичайно, також має значення. Йдеться про використання так званого вікна можливостей, доки росіяни не підтягнуть достатню кількість військ, за допомогою яких вони зможуть стабілізувати фронт у Курській області.

Від 6 серпня українські війська, за оцінками аналітиків, просунулися вглиб Курської області на 30-35 км, а місцями

українські військові пройшли дві лінії оборони РФ. За даними російських джерел, станом на вечір 10 серпня район бойових дій в Курській області збільшився до 650 квадратних кілометрів.

За оцінками аналітиків, в операції на території Росії можуть бути задіяні до 10 тисяч українських військових. Вони оснащені великою кількістю танків, бронетранспортерів та мають артилерійську підтримку. Використовується західна зброя, у тому числі реактивні артилерійські системи HIMARS. Саме вогнем HIMARS була знищена велика колона російської армії в Курській області. На оприлюднених відео видно, що одні вантажівки повністю згоріли, інші посічені осколками, а всередині та навколо них – загиблі військові.

З перших днів операції також надходить інформація про полонених російських військових. Точна кількість невідома, але за різними оцінками їх може бути кілька сотень.

Чи курська операція вплине на ситуацію на Донбасі?

«Що б там не відбувалося. Які цілі і масштаби, доцільність тощо. Але недавно чув, як один офіцер сказав, що бити треба туди, де нічого не відбувалося по лінії розмежування довгий час, а не туди, де тебе і так вже чекають. Ми, звісно, тут, на Покровському напрямку, звісно, без ентузіазму на це дивимось. Поки що...» – написав в Телеграмі 7 серпня один з військових, що воює в Донбасі.

Інші, хто воює на Донеччині, писали, що заздять учасникам Курської операції через свободу дій і атаку – на відміну від Донецької області, де лінія фронту дуже щільна і росіяни мають величезну перевагу.

Тому, з їхньої точки зору, вкрай важливо діяти на території противника, змусивши його відвести частину своїх сил з основного театру бойових дій в Україні, який розташований у Донецькій області. Саме ситуація у цьому регіоні привертала увагу останніми місяцями.

Після захоплення у лютому Авдіївки росіяни планомірно продовжували атакувати, незважаючи на втрати. На початку травня їм вдалося захопити ще одне важливе селище цього регіону – Очеретине. Завдяки цьому вони ще ближче підійшли до Покровська, від якого недалеко до Дніпропетровської області. Тепер росіяни знаходяться вже менш ніж за 20 кілометрів від цього міста.

Ще один напрямок наступу росіян – місто Часів Яр, за яке так само точаться запеклі бої. Його захоплення дало б змогу росіянам атакувати три важливі міста: Костянтинівку, Краматорськ і Слов'янськ.

Крім того, 10 травня росіяни відкрили новий фронт на півночі Харківської області. Метою було розтягнути українську оборону. І хоча ворога вдалося зупинити, однак і там точаться важкі бої. Крім того, російська армія скористалася помилками українського командування в районі Торецька і зуміла прорвати лінію оборони, яка в цьому місці не змінювалася з 2014 року.

Після перших днів української операції в Курській області надходить все більше інформації про перекидання російських військ з різних ділянок фронту. Як повідомляє обізнаний телеграм-канал «Ніколаєвський Ваньок», росіяни спочатку перекидають війська з півночі Харківської області, оскільки вона найближча до території бойових дій в Росії. Росіяни могли перекинути звідти близько 2000 військових і деяку кількість артилерії й танків. Однак не всі ці сили повністю прибули на місце, оскільки дорогою їх атакували українські безпілотники та артилерія.

росіяни також перекидають підрозділи з інших секторів, але до 11 серпня не було підтвердження, що це послабило російські атаки на Донбасі.

Цілі операції досі закамуються

Успіх перших днів української операції став можливим завдяки секретності підготовки. Українські експерти та військові зазначають, що після шести днів операції ворог досі не знає, якими є подальші наміри українського командування.

Західні аналітики губляться в оцінках, а дії української армії на території Росії спонукають до численних спекуляцій. Ніхто, крім генштабу ЗСУ, не знає, скільки триватиме операція. Чи закінчиться це відступом найближчими днями чи тижнями, чи українські сили зміцняться на окупованій території?

Багато буде залежати від дій Росії. Зрозуміло, що ситуація для українських військових ускладнюватиметься з прибуттям додаткових російських резервів. Але українські військові також мають досвід знищення логістики, що може значно ускладнити росіянам «стабілізацію» фронту.

Але зараз ми, безумовно, можемо вказати на деякі інші результати української операції. Без сумніву, це «ляпас», адресований безпосередньо Путіну. Вперше після закінчення Другої світової війни війська іншої країни увійшли на територію Росії, ядерної держави. Можна також вказати на символічність операції. Початок президентства Путіна пов'язують з катастрофою підводного човна «Курськ» і зволіканнями з рятувальною операцією, що призвело до загибелі всього екіпажу. Через 24 роки Путін знову стикається з «Курською проблемою».

російська влада ввела режим антитерористичної операції в трьох областях: Курській, Брянській і Белгородській. Українці показали росіянам, що їхній кордон дірявий, а російська армія не в змозі захистити власну територію. Все це відбувається всупереч обіцянкам верхівки на чолі з Путіним і тому, що заявляла пропагандистська машина в останні роки.

Безперечно, Курська операція принаймні на деякий час підняла настрої в українському суспільстві. Але, звісно, ніхто не думає, що це повністю змінить ситуацію – українці після багатьох важких моментів налаштовані реалістично.

Курська операція – це також сигнал західним партнерам: бачите, українська армія ще здатна взяти ініціативу на фронті, якщо вона буде належним чином озброєна.

Українці вкотре показали Заходу, що не варто боятися ескалації та реакції Росії, зокрема погроз ядерною зброєю. І використання західного обладнання на території Росії може свідчити про те, що партнери хоча б частково з цим погодилися.

10 серпня увечері президент України Володимир Зеленський вперше відреагував на події в Курську: «І сьогодні кілька разів уже доповідав головком Сирський – щодо фронту та наших дій і витисканню війни на територію агресора. Дякую кожному нашому підрозділу Сил оборони, які це забезпечують. Україна доводить, що дійсно вміє повертати справедливість та гарантує саме такий тиск, який потрібен, – тиск на агресора».

Втім, надалі зберігається тиша щодо цих подій та перебігу самого наступу. Український військовий блогер Богдан Мірошников написав в неділю: «Наші сили дещо змінили тактику, про яку не бачу сенсу казати публічно. Вона приносить свої плоди». ●

Павло ЛОЗА

Фото з архіву Пласт-Польща та фейсбук-сторінки Пластова оселя в Мриглодах-Любичьких

Насичене літо пластунів

Протягом літа Українська скаутська організація в Польщі Пласт провела дев'ять літніх таборів. Один із них відбувся в пластовій оселі в Мриглодах-Любичьких, на яку пластуни нещодавно офіційно отримали право власності.

7 серпня у Варшаві Об'єднання українців у Польщі передало в подарунок землі, придбані для Пласту в 1991 році, що засвідчено нотаріальним актом. Акт підписали представники обох організацій – з боку ОУП Мирослав Скірка та Мирослав Купич, а від Пласту – Ігор Мричко та Христина Чир.

Голова Пласту Ігор Мричко нагадує, що оселя в Мриглодах є сентиментальним місцем для багатьох пластунів у Польщі. Його історія сягає 1990-х років, коли Марія Подоляк – українка з Канади, чоловік якої був пластуном, пожертвувала кошти польському відділенню Пласту на купівлю ділянки.

Мирослав Купич, Мирослав Скірка, Ігор Мричко та Христина Чир після підписання нотаріального акту

– Тоді, у 90-х, цей будинок та територію купляли, зокрема, тодішній голова Пласту Петро Тима та нинішній голова Об'єднання Мирослав Скірка, які доклалися до відродження Пласту в Польщі, – згадує Ігор Мричко.

За понад тридцять років там відбулося десяток, а може, й кілька десятків зустрічей пластунів, а також інші заходи. Коли Пласт діяв при Об'єднанні українців у Польщі, ОУП автоматично було власником ділянки. Проте у 2019 році пластуни змінили назву на Українська скаутська організація в Польщі Пласт та вирішили створити власний осередок.

Пластуни вдячні, що ОУП роками допомагало у впорядкуванні та збереженні оселі. Однак час зробив своє. Сьогодні будівля стара і потребує капітального ремонту.

– Було б шкода зносити дерев'яний будинок, який уже має свою історію. Ми працюємо над різними можливостями, але головна мета – отримати гроші, і неمالі, бо на ремонт треба було б 300 тисяч злотих, – каже Ігор Мричко. – Потрібне укріплення фундаменту, заміна однієї зовнішньої стіни та однієї внутрішньої. Можливо, знадобиться новий димар, – підраховує витрати голова української скаутської організації.

Утім на цьому плани пластунів не закінчуються.

Пластова оселя в Мриглодах

– Плани довгострокові. Крім ремонту хати, ми хочемо побудувати санітарний контейнер. Ми хочемо, щоб це було місце, куди всі вікові групи пластунів могли б приїжджати на табори, а не лише найстарші. Але Пласт також хоче зробити цей заклад загальнодоступним для української громади. Бо це місце має бути використане з користю для українців у Польщі, – пояснює керівник пластунів.

Організація вже зробила перші кроки в упорядкуванні території оселі. За допомогою представників української громади з Гребенного та Любичі-Королівської було очищено територію оселі від кущів. Пластуни також пробурили нову свердловину, тому тепер вода придатна для пиття. До того ж було огорожено всю територію та розчищено дорогу.

– Сподіваюся, що маленькими кроками ми досягнемо своєї мети у Мриглодах, хоча це буде нелегке завдання, – зазначає голова Пласту.

Цього року у Мриглодах проходить один табір для юнацтва віком 12-18 років, який триватиме з 9 по 22 серпня. Це екологічний табір «Вовча школа». До сьогоднішніх таборів на цю тематику було 14: більшість із них проведено в Україні, а також у США. Тим часом 15-й організовано в Мриглодах. Його учасники мають змогу не лише ознайомитись з екологічною тематикою, а й спробувати свої сили в подоланні шляху через яр за допомогою канатів.

Крім Мригледів, табори також проведено в інших місцях.

Уперше цього року відбулися табори для юнацтва, організовані окремими осередками.

– Два міста, де є пластові осередки, об'єдналися і зробили спільний табір. Це зробили спільно пластуни з Вроцлава та Познані, а також із Любліна та Перемишля. Гданськ також створив свій окремий табір, – каже голова організації.

Було проведено й мандрівний юнацький табір для охочих з усієї Польщі.

– Свою пішу мандрівку ми розпочали в Перемишлі, а завершили в селі Бахів, на пагорбі, де колись стояла церква. Це маршрут довжиною приблизно 50 кілометрів. У планах був довший похід, але через погоду та грозу довелося їх змінити, – розповідає Ігор Мричко.

Традиційно пройшли табори для «пташат», тобто дітей віком 3-6 років. Цьогоріч вони двічі відбулися в Го-

Пластуни на Мриглодах

райці. Організовано теж два заїзди для «новаків» (дітей 6-12 років) у Насічному Бещадського повіту. Загалом цього року в літніх таборах узяло участь близько 300 учасників.

– У нас є резервні списки на кожен табір, і охочих було багато. Порівняно з минулими роками більшість учасників сьогоднішніх таборів – це діти та підлітки, які активні цілий рік. Вони беруть участь у різноманітних пластових заходах і збираються у власних осередках протягом тижня. Близько 90% учасників табору – скаути, які пластують увесь рік, а не живуть від табору до табору, – розповідає Ігор Мричко, наголошуючи, що «виховників» (опікунів) потрібно більше.

– Ця проблема не змінюється роками. Тому що приїхати в табір і зайнятися дітьми на тиждень, два тижні – це треба пожертвувати своїм часом, своєю відпусткою, це вимагає сил. Це волонтерська робота. Ніхто з виховників за це не отримує грошей, – додає він.

Цьогоріч Українська скаутська організація в Польщі Пласт планувала проведення таборів для пластунів з України. Так було, зокрема, у минулі роки. Наприклад, торік через війну на літні табори до Польщі приїхало пів тисячі осіб, а два роки тому – тисяча. Проте з причин, які не залежать від Пласту-Польща, цього року не вдалося організувати літній відпочинок для колег з України. ●

Павло ЛОЗА

Фото з архіву організаторів (автор Петро Пушкар)

«Глембоцьк на українській ноті»

Про повернення українського заходу до Глембоцька говорять його співорганізатори Петро та Оля Пушкарі, яка є головою лельківського гуртка Об'єднання українців у Польщі (ОУП).

– Як народилася ідея знову організувати наш захід у Глембоцьку?

Оля Пушкар (О.П.): З пропозицією зробити захід для місцевих українців виступив війт гміни Лельково Лукаш С্কжешевський. Війт взяла на себе більшість фінансових зобов'язань. Війт, як і багато інших, пам'ятав, що тут відбувалися наші ватри та «Прикордонні зустрічі». Водночас було бажання не прив'язуватися безпосередньо до історії, а створити щось нове. Тому захід має іншу назву – «Глембоцьк на українській ноті». Війт попросив нас про допомогу, і кілька людей з ОУП долучилося до проєкту. Загалом наша громада помітно зменшується і старішає, тож допомога з боку гміни була важливою. Як і в інших регіонах, й у нас молодь виїжджає до більших осередків. У центрі гміни, Лелькові, маємо пункт навчання української мови, там діє ансамбль «Лельківські веселушки». Не працює вже пункт навчання у місцевості Загає. Попри обмежені громадські сили, усе ж таки маємо людей, які об'єднуються й хочуть

спільно працювати для громади. Гарною та популярною серед місцевих українців традицією є спільне проведення «Куті». В ОУП загалом маємо приблизно 30 осіб.

– Що викликало найбільші хвилювання?

О.П.: Проблема була короткий час на розв'язання організаційних питань. Ми, наприклад, не знали, з якими ансамблями нам вдасться домовитися. Тому були сумніви щодо залучення публіки. Однак ми вирішили, що з чогось треба почати. І минулого року прийшло немало людей, а цього разу їх було, напевно, удвічі більше.

Петро Пушкар (П.П.): Неофіційно, на основі записів із дрона, вважаємо, що цього разу було приблизно 2 тисячі осіб.

– Отже, зацікавлення заходом є. Чому, на вашу думку, в людей існує така потреба?

О.П.: Ми просто потребуємо безпосередніх зустрічей. Я сама 20 років тому закінчила український ліцей у Ґурові-Ілавецькому, і саме в Ґлембоцьку вперше з того часу побачила деяких приятелів. Так само було з іншими, хто роками не мав нагоди зустрітися. Крім того, у цьому році не було «Еколомії» у недалекому Ґурові-Ілавецькому. Отже, ми якось заповнили порожнечу в плані культурно-розважальних ініціатив. Ми виходимо з новою назвою, але багатьом пригадуються давні часи, коли приїжджали сюди на 2-3 дні, розкладали намети й мали досить часу, щоб натішитися спілкуванням одне з одним та українською культурою.

П.П.: У Битові вже немає наших ватр, до Круклянок звідси досить далеко, не кажучи вже про відому «Ватру» в Ждині. Варто також пам'ятати, що заходи в Ґлембоцьку мають свою історію, традицію і неповторний клімат, атмосферу, яку, зокрема, творить сцена на березі озера, зелений пагорб, потопаюче під вечір сонце у воді, запах вогнища тощо. Думаю, що це теж вплинуло на популярність заходу. Артисти, що виступають на сцені, звісно, мають значення, але з розмов знаю, що людей тягне саме місце і його традиція.

– Які ще відгуки ви чули?

П.П.: Це, напевно, радість від того, що в Ґлембоцьку повернувся український захід. Реєстраційні номери машин вказували, що маємо гостей із Кентшина, Круклянок, з одного боку, і другого – Ельблонґа чи Ґданська. Отже, традиція Ґлембоцька притягує, як магніт. Війт публічно запросив усіх через рік, тож нова історія ґлембоцьких заходів матиме продовження. Ми, звичайно, будемо у цьому допомагати, як і голова Ельблонзького відділу ОУП Стефан Дембіцький чи спонсори – і представники нашої громади, і поляки, що і мало місце цьогоріч.

– Тож через рік знову буде зустріч у Ґлембоцьку під звуки української музики?

П.П.: З огляду на заяву про підтримку з боку самоврядування, напевно, що так. Але хто цим займався, знає, що не просто здійснити такі ініціативи.

О.П.: Як завжди багато залежить від фінансування, тому заява про підтримку є обнадійливою. Звичайно, й у нас були хвилювання про те, чи робити захід такого характеру в часи війни.

П.П.: Це правда. Проте врешті ми вирішили, що як українці мусимо також жити нормальним життям. На нашому заході люди могли зустрітися з волонтерами Ришардом Велічком, Христофором Патрою чи Стефаном Мельником. Двоє останніх передали на сцені ґуртові «The Ukrainian Folk» прапор від бригади, для якої колектив зібрав кошти на закупівлю дрона. Тому це теж моменти, коли ми всі пригадували, що війна триває, а Україні необхідна допомога. До цього зі сцени закликав, зокрема, голова Ельблонзького відділу ОУП Стефан Дембіцький. Про війну згадували й наші дівчата, які вели подію.

О.П.: Я вірю, що з кожним роком захід у Ґлембоцьку розвиватиметься, даючи радість нашій громаді й створюючи нагоду для такої потрібної, хоч на мить, можливості побути разом. ●

Людмила ЛАБОВИЧ

Фото авторки статті та Катерини Воеводи

«На Володимира» у Загороді

Була молитва коло стовпової каплички, лекція Віталія Міхальчука з нагоди 100-ліття автокефалії православної церкви у Польщі та концерт гурту «Ганок» з Лодзі. Так у Загороді в Козликах над Нарвою 27 липня пройшла щорічна зустріч «На Володимира».

Захід у мальовничому музею українців Підляшшя пов'язаний з відзначенням свята Рівноапостольного князя Володимира Великого, хрестителя Русі. Традиція зустрічей при нагоді цього празника почалася після спорудження на території музею стовпової каплички, яка присвячена 1000-літтю упокоєння Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого. Такі споруди у вигляді дерев'яного стовпа з ліхтариком та хрестиком зверху – це оригінальні підляські пам'ятки, які збереглися ще у багатьох селах. Ті, які залишилися до наших днів, переважно з другої половини XIX та початку XX століття. Капличка у Загороді в Козликах – чи не єдина, споруджена у сучасний час.

Останніми роками організацію заходів у Загороді, у тому числі «На Володимира», перейняло молоде покоління.

«Кожного року Товариство друзів скансену в Козликах організує свято „На Володимира“, – пояснює організаторка Катерина Воевода. – У нас є стовпова капличка з іконою святого Володимира, і тому ми святкуємо те свято».

Програма заходу незмінна майже від самого початку – це молитва, лекція і концерт. А все закінчується товариською зустріччю біля вогнища. Так було і цього року.

Відзначення почалися спільним молебнем біля стовпової каплички з участю отця Фоми Пучка з православної парафії св. Миколая Чудотворця у Наровці.

Згодом лекцію про митрополита Діонісія Валединського з нагоди 100-ліття автокефалії православної церкви у Польщі зачитав Віталій Міхальчук, директор Музею ікон у Варшаві: «Митрополит Діонісій був єпископом, який після відродження Речі Посполитої погодився на

те, щоб утворити окрему церковну структуру в Польщі. Погодився на те тому, що він хотів зреалізувати православ'я, яке буде відділене від політичної структури, бо в царській Росії воно було підпорядковане політичній структурі».

У заході брали участь передусім підляські українці, постійні учасники культурних подій у Загороді. Були, однак, і місцеві, які час від часу заходять до скансену, передусім для того, щоб послухати українських пісень.

«Наша вйоска – вже нема люди, – говорить старша жителька Козлик Ніна Мартинюк. – Мужчин нема, но трох, а то все кобіети. Колись то в кождуй хаті сім'я била, а тепер всьо не тоє».

Музичним елементом заходу був виступ колективу «Ганок» з Лодзі, який виконав релігійні, обрядові та ліричні пісні з Підляшшя. Цікаво, що хоч дує приїхав з Центральної Польщі, він співав місцевий репертуар. А це тому, що одна з учасниць, Єва Корицька-Гжегорчик, – родом з Більська-Підляського. У початковій школі вона вчилася української мови, а крім того танцювала в Українському ансамблі пісні і танцю «Ранок». А засновниця ансамблю Ольга Лось, хоч і народжена в Паб'яніцах, має сімейне коріння в підляському селі Курашеві. Як підкреслює, все почалося тоді, коли бабуся заспівала їй майже 40 похоронних пісень, які вона вирішила використати. І так почався гурт «Ганок».

«Співаємо традиційні пісні з Підляшшя, а співаємо їх в Лодзі, – говорить Єва Корицька-Гжегорчик. – Історія така, що я приїхала до Лодзі за чоловіком. З Олею ми познайомилися 10 років тому у церковному хорі, і вона два роки тому впала на таку думку, щоб зорганізувати ансамбль. Так ми почали співати пісні з Підляшшя».

Разом з дівчатами з колективу «Ганок» релігійні твори заспівала в Загороді бабуся Олі, Марія Сапежинська з Курашева, що в гміні Чижі. У своєму селі вона керує церковним хором, а крім того багато років співала в народному колективі.

«Туолькі всього, што ще пуйду до церкви, бо живу на кольонії, – говорить пані Марія. – Я нігде не вчилася співати, але так сама з себе научилася. І ще завіеую хором, пока голова варит. А 30 ліет проспівала з „Незабудками“. Нарешті покінула, бо вже нема кому співати».

«Ганок» мав на заході свій дебют. Голоси дівчат та народної співачки з Підляшшя гарно звучали в козицькому музею. Тішить, що народна пісенна традиція пе-

реходить з покоління в покоління, від бабусі до онуки. Це велика цінність, бо традиційні пісні, які, здавалося б, приречені на занепад, співають молоді дівчата, навіть ті, які живуть далеко від рідних сторін.

«На Володимира», як і інші заходи в Загороді, мають на меті поширювати інформацію різної тематики, часто пов'язану з поточними річницями. Тому слугувала лекція про митрополита Діонісія у контексті цього річчя відзначень 100-річчя автокефалії православної церкви у Польщі. Окрім того, ціль заходу – показувати нові музичні явища та проекти, у першу чергу пов'язані з традиційною підляською музикою. У минулому році це був виступ молодшої співачки Амелії Петрович родом з Підляшшя, яка живе у Варшаві. Цього року до Загороди приїхали підляшанки з Лодзі.

Зустріч «На Володимира» відбулася як частина більшого проєкту під назвою «Українська артистична палітра 2024», що його фінансує Підляське воєводство. Окрім цього заходу, в рамках проєкту було проведено травневу зустріч «На Миколу». ●

Леся САМЧИНСЬКА

Фото з Вікіпедії

Легенда українського театру

Це історія про жінку, яка не стала коритися патріархальним вимогам суспільства, а пішла за своєю мрією. Вона не мала професійної освіти, проте стала взірцем акторського таланту, підкорила тисячі глядацьких сердець. Це історія про Марію Заньковецьку – одну з кращих актрис України та Східної Європи кінця XIX – початку XX століть.

Народилася майбутня акторка у селі Заньки на Чернігівщині 4 серпня 1854 року у збідній дворянській родині Адамовських. Її батько був нащадком козацького старшини. Марійка була п'ятою донькою і найулюбленішою. Зростала дівчинка серед простого люду. Бабуся співала їй народні пісні і розповідала захоплені казки, тим самим вселяла у серце майбутньої актриси любов до українського фольклору. Батько гарно співав і часто грав на скрипці та

фортепіано, а Марійка підспівувала йому на сімейних концертах своїм чарівним меццо-сопрано.

Якось мала Марійка вирішила втілити образ злої сусідки, яка постійно сварилася з Адамовськими: вона вбралася у старий одяг, прийшла до батька й повністю відтворила міміку та жести старої жінки. Імпровізація була настільки успішною, що батько хотів кинутися на доньку з кулаками, аж поки та не сказала: «Тату, схаменіться, це ж я, Ваша донька!»

В 10 років дівчину віддали на навчання до приватного пансіонату в Чернігові. Тут окрім навчання Марійка створює власний театральний світ: сама ставить танці та пантоміми, складає п'єси і виконує їх з подружками на шкільній сцені. По закінченню пансіонату юна дівчина грає в аматорському театрі Ніжина і мріє вступити до консерваторії, щоб стати співачкою.

Однак мрії молодій Марії не співпали з бажаннями батька, який вважав, що гра на сцені – ганьба для шляхетного роду, а Марія має викинути з голови цю ідею й стати дружиною поважного чоловіка. Тож в 17 років її віддають заміж за артилерійського капітана Олексія Хлистова. Офіцер закохався в дівчину на одній із ніжинських театральних вистав і вмовляв Марію вийти за нього заміж, всіляко показуючи, що не проти її творчих вподобань. Однак після весілля він заборонив Марії будь-які виступи на сцені, за-

явивши, що відтепер єдина її роль – бути дружиною, господинею і матір'ю. Нудьга огорнула Марію, адже не про таке життя вона мріяла. Незабаром вона їде в далеку Бесарабію у фортецю Бендери, куди по службі відсилають Хлистова.

В Бесарабії творче життя Марії завмирає, аж поки 1878 року у Бендери не приїждять офіцери з російсько-турецької війни. І одного вечора, приймаючи у себе їх як гостей, Марія знайомиться з Миколою Тобілевичем (пізніше стає відомим як Садовський). З цієї миті почалась історія їхнього складного і сповненого викликів кохання, тривалістю в ціле життя. Закохані обоє у сцену, вони швидко створюють у Бендерах аматорський драматичний гурток і разом ставлять п'єсу «Наталка Полтавка» Карпенка-Карого, в якій грають головних героїв. Молода пара вражає глядачів своєю грою та голосом, а головне – щирістю почуттів.

Проте це був лише тимчасовий маленький шматочок щастя для Марії. Незабаром її чоловіка переводять служити до Фінляндії у фортецю Свеаборг. Марія використовує цю нагоду, щоб їздити до Гельсінкі брати уроки співу в місцевому відділенні Петербурзької консерваторії і навіть отримує запрошення виступати в Гельсінській опері.

Тим часом у 1881 році після довгих років заборон українці таки отримали від Російської імперії дозвіл ставити вистави українською мовою. Тож Тобілевич переїздить до Єлисаветграду (нині Кропивницький), щоб разом з драматургом і режисером Марком Кропивницьким заснувати майбутній професійний український театр. Кропивницький довго не міг знайти підходящої драматичної актриси, тож Садовський пропонує йому «спробувати» у цій ролі Марію. Микола пише до Марії листа з пропозицією виступати в українській трупі. Знаючи, що чоловік ніколи її не відпустить на сцену, 1882 року Марія наважується на рішучий крок – назавжди їде від нього. В ті часи жінки не могли розлучитися за власним бажанням, тож за такий вчинок церква наклала на Марію єпитимію – довічну заборону повторно вступати в церковний шлюб, а батько її прокляв. Коли родина Адамовських дізналася, що Марія буде виступати в театрі, то заборонили їй соромити родинне прізвище та прізвище чоловіка-офіцера. Тож молода акторка вигадала собі псевдонім на честь рідного села – Заньковецька.

Перша зустріч Марії з керівником українського театру Кропивницьким не була приємною – він не уподобав цю нічим не примітну маленьку панянку. Але Садовський умовив взяти її на роль головної героїні «Наталки Полтавки», а сам зіграв Петра на першій постановці цієї п'єси, яка відбулась 27 жовтня 1882 року у театрі Єлисаветграда. Марія так хвилювалася, що в першій дії розгубила на сцені відрізок погано співала. Але потім опанувала себе й виступила успішно. Кропивницький був у захваті від її виступу й підписав з нею контракт, адже йому тепер є для кого писати драми. Розчулений драматург дарує їй зі своєї руки перстень зі словами: «Заручаю тебе, Марусю, зі сценою».

Тим часом царська заборона на гастролювання українського театру була пом'якшена, тож разом із трупкою Кропивницького Заньковецька виступає в різних містах України: Чернігів, Київ, Житомир, Полтава, Харків, Одеса. Кожен виступ нової зірки української драми має шалений успіх, адже акторка щоразу повністю перевтілюється в новий сценічний образ: переживає як власні і безталанні кріпачки у «Наймичці» Карпенка-Карого, і кохання Галі у п'єсі «Назар Стодоля» Шевченка, і пристрась циганки у п'єсі «Циганка Аза» Старицького.

Загалом Марія грає на сцені понад 30 ролей. Кожна її роль пронизана справжніми почуттями, які полоняють душу

глядача, адже Марії однаково гармонійно давалися як трагедійні образи, так і комедійні. Акторка вважала, що повинна грати ті ролі, які близькі її серцю, – образи звичайних українок. І саме це допомагало акторці передати світогляд і розкрити глибину їхніх жіночих душ. Задля гри в п'єсі «Глитай, або ж Павук» Кропивницького вона навіть їздила до психіатричної лікарні, щоб зрозуміти всі тонкощі міміки душевнохворих. Особливо неперевершено Марія грала на сцені разом зі своїм коханим Миколою Садовським, адже між ними було пристрасне, сповнене палких емоцій, взаємне кохання.

На жаль, в перший рік виступів на сцені акторка перехворіла на дифтерію, що змінило на гірше тембр її сильного меццо-сопрано. Окрім театру Кропивницького, Заньковецька також виступала в трупах інших відомих українських митців: Старицького, Карпенка-Карого, Саксаганського. Успішно виступала й в Австро-Угорщині.

У 1912 році Марія гастролює в Москві та Петербурзі. Російські критики приходили, щоб розгромити своїми відгуками український театр, але після вистави виходили вражені та захоплені, адже Заньковецька з перших хвилин виступу примушувала будь-якого глядача плакати чи сміятися, переживати чи радіти – проживати настільки широкий спектр емоцій, що залишитись байдужим було неможливо.

Вистави там мали повний аншлаґ, квитки розкуповували за тиждень наперед. Її винятковим талантом захоплювався Костянтин Станіславський, а Лев Толстой просив подарувати хустку зі своїх плечей. Петро Чайковський після вистави «Безталанна» Карпенка-Карого подарував актрисі лавровий вінок, на якому були слова: «Безсмертній від смертного». Заньковецька затьмарює виступи російських прим, а її саму порівнюють з відомими світовими акторками – італійкою Елеонорою Дузе та французенкою Сарою Бернар. Але на таке порівняння акторка обурювалася: «Яка Сара? Я Марія!»

На один з виступів Заньковецької прийшов навіть російський імператор Олександр III, який так надихнувся виставою, що запропонував їй грати в петербурзькому театрі за платню в 24 000 рублів золотом – величезні на той час кошти. Але у відповідь отримав тільки красномовне мовчання. Після цього Марії ще не раз пропонуватимуть виступати в російському театрі, але Заньковецька відповідає: «Я дуже люблю її, мою Україну, її театр, щоб прийняти вашу пропозицію».

Якою ж в реальному житті була Марія, чим зачаровувала? Невисокого зросту струнка Марія носила блузки і сукні, розшиті гладдю на зразок народного одягу, полюбляла елегантні капелюшки з рукавичками, вбиралася в шалі та пальта, шиті за останньою модою. Маючи чудову уяву та художній стиль, Марія сама створювала ескізи сценічних костюмів, і за цими малюнками швачки шили їй вбрання. В одязі Заньковецької не було нічого несправжнього, бутафорного. Так, щоб зіграти циганку Азу, акторка купила у ромів справжні циганські прикраси.

Марія постійно виконувала вправи для голосових зв'язок, завдяки чому чудово володіла голосом на всіх регістрах – від низів до верхів. Під час гри на сцені Заньковецька настільки переймалася долями своїх героїнь, так перетворювалася й вживалася в роль, що після виступу повинна була два тижні відновлюватися.

А глядачі відповідали взаємністю: вони просто обожнювали Марію за її бездоганну гру, неперевершений талант, голос української пісні. Її задарювали квітами, надсилали листи з освідченням у коханні, освідчувалися у любові

просто на вулиці, а після однієї з вистав захоплені глядачі несли акторку на руках. Гра Заньковецької була настільки витонченою, що відомі лікарі Скліфосовський та Образцов виводили студентів на її вистави, щоб продемонструвати особливості психологічних станів людини.

В 1907 році Заньковецька із Садовським відкривають в Києві перший стаціонарний театр України, адже до того часу український театр існував тільки як переїзний. Марія починає навчати молодих акторів майстерності.

Але наскільки успішною була професійна кар'єра Заньковецької, настільки ж складними були її особисті стосунки з Садовським. 27 років життя з ним принесли актрисі чимало болю через постійні зради чоловіка. Талант і ефектна зовнішність Садовського приваблювали багато залицяльниць. Емоційна Марія тяжко переживала розлади стосунків з коханим і втрачала душевний спокій. Вона влаштовувала скандали, відмовлялася гастролювати, навіть пробувала покінчити життя самогубством. Садовський шаленів, оскільки трупа втрачала великі гроші через небажання Марії виступати. Але вони були занадто прив'язані одне до одного, тому й мирилися. Часто робили це демонстративно на очах у публіки, оскільки обоє були артистами. Щоразу Микола клявся, що то був останній раз. Однак потім знову йшов у обійми до іншої жінки шукати музу. Якось після чергового розставання Садовський приїхав до Марії та привіз їй на виховання свого позашлюбного сина Юрка. Марія прийняла і полюбила цього хлопчину, адже не мала своїх дітей через безпліддя. Зрештою, 1909 року Заньковецька приймає рішення піти від Садовського остаточно, а також полишає спільний театр. Того ж року від запалення легень помирає Юрко. Микола ж з новою коханкою відправляється до Ужгорода засновувати театр на Галичині.

Акторка ще шість років по тому гастролювала з іншими театрами, проте ніде вже не мала такого потужного творчого тандему, як із Садовським. 1918 року Заньковецька переїздить до Києва і оселяється в родинному будинку. Вона продовжує виступати на сцені, граючи ролі літніх жінок. За радянської влади перше звання «Народної артистки» отримує саме вона.

Після запалення легень акторка занеджує на туберкульоз, який настільки руйнує здоров'я жінки, що та змушена відмовитися від театру. У 1922 році Заньковецька востаннє виходить на сцену, щоб відсвяткувати 40 років своєї діяльності. Вона має багато друзів та колег, і наступні 16 років її життя вони стають гостями у домашньому творчому клубі акторки. Заньковецька товаришувала з усіма видатними діячами й митцями того часу – Франком, Лесею Українкою, Коцюбинським, Карпенко-Карим, Старицьким, Миколою Лисенком, Грушевським та іншими. Одного дня приходить до неї в гості й Садовський з вибаченнями, але Марія згадує всі колишні образи й не пускає його на поріг.

Останні роки свого життя Заньковецька була настільки слабка, що майже не вставала з ліжка. Коли у 1933 році від інсульту помирає Садовський, Марія просить покласти до його труни ладанку на знак того, що вона все йому пробачила.

Пішла з життя видатна українська акторка 4 жовтня 1934-го у 80 років. Незадовго до смерті Заньковецька попросила, щоб її загримували якнайгарніше, бо «там на небі я точно зустрінуся з найкращими світовими драматургами». Поховали акторку в Києві на Байковому кладовищі поруч з могилою Садовського – чоловіком її життя, який відкрив талант Марії для всієї України, з яким вона була щаслива на сцені й нещасна в коханні. ●

Адам ВЕВЬЮРКА

Текст написано говірком села Нова Весь

Фото – автора статті

Як пройшла 34 Ватра в Лугах

26-27 липця проходила 34 Лемківська ватра в Лугах. Я єм бив там другий раз (перший раз в 2020 році). Мушу повісти, що тота ватра красьні ся розвиват. То видно на сцені, але ціж як штотраз веце є ватрян. Хоц не ма тут лемківських гір, але і так природа притягат наших люди від півночи та західних земель Нижньої Сілезії та Любускої землі.

Штоправда, не можеме забути о ватрянах з Лемковини та з-за кордону, для котрих ватра в Лугах ціж є важна. Як скоріше єм написав, на ватрах в Лугах не ма гір, але чудне озеро, котре будит лемківську душу та радіст, што наше не пропадає ціж в Любускому воєводстві. Так, што ватряне юж до Луг приїжджают практичні од понеділька.

Ватра почала ся в п'ятницю о годині 18. Штоправда, офіційне розпаління било в суботу. Але юж в п'ятницю можна било «чути» тепло огня ватри. На сцені в п'ятницю виступили, між іншими, такі ансамблі як Оркестра святого Миколая з Любліна, На драбині, Горпина з Ольштина, The Ukrainian-Folk та Ворони.

П'ятниця – то бив перший ден ватри, але юж можна било відчути атмосферу. А тота атмосфера била през цілу ватру родинна, як што рока, так мі повідалі ватряне. Є таке мудре лемківське речення од поколінь: «Вшитки Лемки то єдна родина», котре вказує все нашу єдність.

А субота привитала ватрян, як в п'ятницю, сонечком. В суботу било юж дуже веце людей. Офіційні ватру розпалив найстарший ватрянин пан Гавран. А так од серця, мі било тепло, колі єм видів вікових лемків, котри може юж не в силі їхати в гори на Лемковину, але мают красу і силу

нашой землі в своїх очах. Думам, што то є вчителі для нас вшитких, што би шанувати свої корені. Не забивайме, што внеска нам легше признавати ся до свого, а тим Вельким Лемкам і Лемкиням в 1947 році акція «Вісла» не лем хтіла вкрасти лемківство, але і почуття, што є людьми...

В суботу на сцені можна било видіти, між іншими, такі ансамблі як: На драбині, Наталія і Стась (тут особисто і, думам, што не лем, жичу барз дуже сил до повернення до здоров'я. Від Наталії все бє добро), Лемко Товер, Файна Ферайна, Надія, Dumai Dunai, Кольбаба, Демай. Але і ціж билі конкурси, загадки для барз молодого покоління і кус старшого. Барз мі ся сподавав конкурс про лемківські страви. Мож било почути, што то галушки, мастило...

Не знам чом, але ватри любят дощ, а може дощ любить ватри... О 24 годині пришов дощ, котрий і так не вистрашив ватрян. І, думам, што то є сила наших ватр, все є погода чи то сонце, чи дощ. Ватри в лемківських серцях нич не загасит од років і од поколінь. Барз мило било видіти, што ватра в Лугах не била в моїх очах і не лем, чужа на війну в Україні. Єдність української культури з лемківськом культуром історичні од віків є свідоцтвом, што ми єдно.

На конец хцу барз гарді подякувати організаторам – о. Артурові Грабанові та вшитким співорганізаторам, котри даруют свою любов до свого та свідчат, што наш світ не важне чи в горах, чи на вигнанню, є живий, а не мертвий, як хтіла акція «Вісла» в 1947 році. Хоц можна загасити ватру відерцем води, бо вшитки ватряне хцут вертати до хиж, але огня ватри не можна загасити в нас. Думам, што то оген ватри в Лугах горит в нас до наступного рока.

П.С. Ватру зреалізовано завдяки MCBIA.

Михайло Олійник,
«Смільник у моєму серці.
Сповідь херсонського
бойка».
Херсон, 2024. – 198 с.

Листи читачів

*Йой, ни там ся люди вродив,
Ни в тутім краю!
Пив бы м з гір студену воду.
Жив бы м, як в раю...*

Вигнання, виселення, «вивізка» – як його не назвати. І нехай це сталося 80 років тому, і не з тобою, а з твоїми дідами, і мама твоя малою була та зросла вже на новій землі, і ти на новій народжена, прийняла вона тебе від колиски, мовою її говориш, як своєю, – воно (оце вигнання) у душі твоїй нис, рве на шматочки.

Вічно тужиш. Чому? Як це пояснити? Кому це здалося? Явно, не тобі, бо через це «ниття душі» не живеш ти **своїм** життям, не дихаєш **своїм** повітрям, не трусиш **своїх** яблук у **своєму** ж саду. Хоч і сад, і яблука в тебе є.

Маму мою виселили малою з Бойківщини, з Волі-Матяшової, що на півночі Польщі. Її батько (мій дід) уже ніколи не зустрівся із сім'єю, і я його теж ніколи не бачила. Її мама (моя баба) була незряча. Дві старші сестри й брат – тоді ще теж діти. Отже, нікому було передати нам, онукам, бойківської говірки, розповісти про рідне село, щоденне життя, про гори наші – а вони в нас і так оселилися, вросли.

У дорослому житті я знала лиш два бойківські слова: «нанашка» і «меринді». От і все. А ось раз, і другий, ще один натрапляла у фейсбуці на дописи та вірші Михайла Олійника, який заявляв, що пише бойківською говіркою. Говорив, що він онук бойків, виселених зі Смільника до Херсона. Усе, що в нього читала, було ніби моїм. І слова, яких він вживає, – мої, бо ж записалося у підсвідомості дитини, як баба говорила! Тому його книжку «Смільник у моєму серці» придбала я, напевно, першою в Польщі. Ця книга була подарунком мамі. Вона прочитала її за одну мить. Вам би це бачити! Ніц для неї тоді не існувало. Я навіть побоювалася, чи це для мамі не великий стрес. Та ні, прочитавши, глибоко видихнула

повітря й сказала, що саме так все запам'ятала, теж так про це написала б, але вже не мусить, бо тут написано. А книгу веліла берегти, і з очей, і рук не випускати.

А тоді почала читати я. Читала, може, тиждень чи навіть два. По-іншому це мені давалося. Смакувала кожним словом, рядком, віршем. Входила в кожну сльозу, зітхання, тугу. Бувало: одного вірша читала цілий вечір, а два наступні дні ловила рівновагу. Як можна так любити ніколи небаченого? Як можна так оспівати ніколи неперезитого? Як можна так терпіти за ніколи невтраченим?

Про автора і книгу дуже професійно написали вже Любомир Федаш, теж народжений в Смільнику, та Вадим Яровий. Тому від себе я додам тільки це: такого про вкрадене нам – нащадкам виселених бойків – я ще ніколи не читала, і, ймовірно, такого просто у світі нема. Такого зібрання живої бойківської говірки я ще не зустріла ніде. Тож для мене і моїх домашніх книга віршів та оповідок Михайла Олійника «Смільник у моєму серці» – це книга книг, бойківський скарб. Вона обов'язково повинна бути в кожній бойківській хаті, у кожного внука чи внучки виселених дідусів.

Я попросила пана Михайла написати про свою книжку до українських газет діаспори. Він це зробить. Лиш прошу головних редакторів, щоб схотіли його надрукувати. Нам всім ця книжка потрібна. Купуйте, даруйте, читайте й зберігайте її у ваших серцях. ●

Нанашка, Мірка ГАНАСКО

XXIV НАРОДНІ ГУЛЯННЯ В АСУНАХ

31 СЕРПНЯ 2024 Р. ГОД. 17.00

+ ТАНЦЮВАЛЬНА ЗАБАВА

Народний артист України
Василь Чепелюк

Гурт Нота Нео

Заслужений артист України
Микола Гнатюк

Почесний патронат - маршалок Вармінсько - Мазурського воєводства
Марцін Кухцінський

ОРГАНІЗАТОРИ:

**Концерт
до Дня Незалежності України!**

В програмі:

- Прем'єра музичного кліпу „Люди Волі”
- Віра Дуда
- SANYA
- Оріана Щербік
- Музичний гурт «ГАРАЗД»
- Танцювальний ансамбль «Студенти Танцюють»
- Танцювальний колектив «СВІТАНОК»

Ведучі:
Вікторія Бекало
Христина Груховська

**25.08.2024
неділя, 12:30 год.**

**Europejskie
Centrum Solidarności
audytorium
pl. Solidarności 1**

**Благодійний збір для допомоги ЗСУ!
ВХІД БЕЗКОШТОВНИЙ!**

СВІТЛО В БОРОТЬБІ

Партнер: **ECS** europejskie centrum solidarności

Організатори: **UJ** Związek Ukraińców w Polsce

UJ Uniwersytecki Uniwersytet Jagielloński

UJ Uniwersytecki Uniwersytet Jagielloński

● Відзначення Дня Незалежності України в Гданську

24.08.2024 (субота). Сквер хрещення Русі-України. Пам'ятник св. Володимиру Великому

11.30 – Молебень до Пресвятої Богородиці за мир і перемогу України над агресором ● Покладення квітів та офіційні промови ● Марш Незалежних

25.08.2024 (неділя). Конкатедральний Собор св. Варфоломія і Покрови Пресвятої Богородиці
(ul. Zaulek św. Bartłomieja 1)

10.00 – Архієрейська Божественна Літургія за мир і перемогу України з участю владики кир Аркадія Трохановського
Європейський Центр Солідарності

12.30 – Концерт «Світло в боротьбі»

FUNDACJA Pro Musica Viva

ROMAN REBAKOWICZ художник, директор

10 ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ У ВАРШАВІ

DNI MUZYKI UKRAIŃSKIEJ w WARSZAWIE

Концертна студія Польського радіо ім. Вітольда Лютославського вул. Модзелевського 59

Квитки можна придбати в системі Biletu та в касі перед концертом.

Спонсорська підтримка:

Партнери фестивалю:

Інформаційні партнери:

www.pmv.org.pl

08.09.2024 Неділя год. 19:00

Вхід вільний, на концерт з вересня на підставі відкритого квитка до завантаження з сайту

Biletu

Камерний концерт

Виконавці:
CHROMATORPHONIC TRIO
 Роксана Квасніковська - скрипка
 Марсель Марковский - віолончель
 Анджей Каралов - фортепіано

В програмі:
 Віктор Косенко - фортепіанне тріо D-dur op. 17 «Класичне»
 Валентин Сильвестров - «Драма» для скрипки, віолончелі та фортепіано

10.09.2024 Вівторок год. 19:00

Biletu

Хоровий концерт

Виконавці:
 Ансамбль співаків міста Катовіце CAMERATA SILESIA
 Анна Шоста - диригентка

В програмі:
 Українська хорова класика - твори Максима Березовського, Дмитра Бортнянського, Артема Веделя

13.09.2024 П'ятниця год. 19:00

Biletu

Оркестровий концерт

Виконавці:
 Богдана Півненко - скрипка
 Оксана Нікітюк - меццо-сопрано
 Дмитро Таванець - фортепіано
 Національний ансамбль солістів КИЇВСЬКА КАМЕРАТА
 Роман Ревакович - диригент

В програмі:
 Юрій Пікуш - «Escapade Velocity» - для камерного оркестру (премієра)
 Золтан Алмаші - «Пори року» - для скрипки та камерного оркестру
 Олександр Козаренко «Імолігон» - для струнного оркестру «Колет-Сюїта» - для фортепіано та камерного оркестру
 «П'ять весільних ладів» з Покуття - для голосу та камерного оркестру
 «Sinfonia estravaganza» - для струнного оркестру

XIX SPOTKANIA KULTUR

31 SIERPNIA SOBOTA GODZ. 16.00

RYNEK STROMIEJSKI W KOSZALINIE

TERNÓ

Zespół z Góry Wałki i Wierzbicy
Cyganski Teatr Muzyczny

Ukraiński zespół folk-rock z Koszalina
 Ukraiński zespół z Olsztyna
 Chór dziecięcy

ZA ŻYWE - SIERAKOWICE - THE UKRAINIAN FOLK - PERVOCVIT

● Об'єднання українців у Польщі, управа гуртка у Банях-Мазурських запрошує **24 серпня 2024 року** на

XIII БАРВИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У БАНЯХ-МАЗУРСЬКИХ

14⁰⁰ Відкриття – scena GOKiP, Banie Mazurskie, ul. Sportowa 2.

Виступлять: ● Фолк-гурт «THE UKRAINIAN FOLK» ● «НОПАК», фолк-н-ролл (Ольштин) ● Ансамбль пісні і танцю «ВИШИВАНКА» ● Церковний хор «Кринос» ● Діти початкової школи (Бані-Мазурські) ● Молодіжний ансамбль «НАДІЯ» ● Ансамбль «Тєсча» ● Дует Вікторія та Ігор ● Солоісти: Ігор Гайдаш, Юрій Музиченко, Єва, Микита та Давид Русин (Львів).

Реалізовано завдяки грантам: Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Powiatu Gołdapskiego, Gminy Banie Mazurskie, Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Ласкаво просимо до участі. Слава Україні!

Наше Слово Adres: Redakcja "Nasze Slovo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny:** zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: <http://ukraincy.org.pl> **Fotokład:** Redakcja „Nasze Slovo” **Druk:** Drukarnia „Efekt”. Nakład 2000 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związku Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.

Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slovo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo. Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Statki wyrażają точку zору autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalną pozycją Ministra wewnętrznich spraw ta administracji.

➤ **24.08.2024**

17:00 година

Koszalin, Амфітеатр, вул. Piastowska 7

➤
**БЛАГОДІЙНИЙ
КОНЦЕРТ**
➤

**ДО ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ
«З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ»**

- Гурт «ЯГОДИ» (Україна)
- Гурт «заЖиве» (Кошалін)
- Танцювальний колектив «Студенти танцюють» (Польща)
- Дарія Зарудна (Україна) ➤ Хор «Майстерня пісні» (Кошалін)
- Дитячі колективи з Кошаліна

Zadanie publiczne jest współfinansowane ze środków otrzymanych z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego

Dofinansowane ze środków Budżetu Państwa
Zadanie publiczne jest współfinansowane ze środków Gminy Miasta Koszalin

ORGANIZATORZY

PARTNERZY

PATRONAT HONOROWY

PATRONAT MEDIALNY

